

Tuổi trẻ làm lạc

Viết riêng cho Ban Biên tập Thánh Nhạc Ngày Nay

PHÚC CHIÊU

Bài viết dưới đây tổng hợp ý kiến, nhận định, phát biểu của nhiều bậc lão thành tự phê và tự cười tuổi trẻ đã qua của mình -không có ý phê phán tuổi trẻ hiện nay- vì ai cũng có tuổi trẻ, và khi ở vào thời trẻ, ai cũng làm lạc, chỉ là nhiều hay ít mà thôi.

Chúng ta lại nghe học giả Thu Giang Nguyễn Duy Cần kể chuyện tiếp

Ông mục sư kia bảo với con trai:

- Từ mười lăm tuổi đến hai mươi tuổi, cha cho phép con tin rằng con thông minh hơn cha.

Ông nói tiếp:

- Từ hai mươi đến hai mươi lăm tuổi, con cũng có quyền tin rằng con thông minh bằng cha.

Cuối cùng ông nói thêm:

- Nhưng bắt đầu từ hai mươi lăm tuổi trở đi, thì cha bắt buộc con phải nhìn nhận sự thông minh của cha hơn con nhiều một cách tuyệt đối.

Quả thật, người cha này là một người cha thông minh và khôn ngoan nhất.

Tôi đã từng trải qua những giai đoạn ấy, những lúc mà huyết khí đã đưa tôi lên tận chín tầng mây xanh của lòng tự phụ trẻ con, không xem vào đâu sự kinh nghiệm của bậc tiền nhân, cha ông, phụ mẫu (cha mẹ)... và đã đưa tôi vào những cuộc phiêu lưu tinh thần không bờ bến... Mỗi một ý nghĩ gì chạm đến lòng tự phụ của tôi, thì tôi quyết đánh đổ đến kỳ cùng, nhất quyết không bào giờ chịu để cho ngã lẽ... dấu biết mình là sai lầm. Lắm khi nằm đêm suy nghĩ biết mình quá nát, thế mà lòng tự ái căm căm không cho mình đi về đường phải. Ước gì người ta đều biết cư xử với bọn thanh niên của chúng tôi như người cha mục sư kia thì biết bao nhiêu thanh niên thiếu nữ đã không liều lĩnh đi vào con đường lãng mạn đại khờ đầy chông gai làm lạc của nhưng lý tưởng mù mờ, nhưng khôn ngoan là biết chiều theo lòng thị dục đương buổi của chúng tôi. Thật, người cha mục sư trên đây là người hiểu rõ tâm lý của thanh niên biết bao! Hiểu thế nào? – Thừa hiểu rằng:

Tuổi thanh xuân thường vì huyết khí bùng bột nên không chịu coi vào đâu những ý kiến của các bậc cao niên đầy kinh nghiệm hơn. Dẫu có muốn cho mấy cũng không làm gì tránh khỏi sự xung đột giữa hai thế hệ. Vậy, làm cha mẹ bây giờ, tại sao ta không biết lấy cử chỉ khôn ngoan của nhà mục sư kia đối với đứa con trai mười lăm tuổi của ông mà xử với con mình?

Nói về tuổi trẻ là nói về sự làm lạc (1), làm lạc đủ điều... chẳng thế Thánh vịnh đã không có câu: “*Tuổi xuân trót dại bao lầm lỗi, xin Ngài đừng nhớ đến*” (Tv 25,7).

Thật vậy, do vừa mới mở mắt nhìn đời, vừa mới học được chút ít, vừa mới làm được một vài việc, tất nhiên cũng do chưa bị thất bại, chưa bị đón đau vì tình đời và tình người, cũng còn do khí chất hăng sùng, nhiệt huyết nóng nảy, tính bùng bột và nồng nổi đang sôi, máu háo thẳng kiểu “*ngựa non háo đá*”, ngựa ngày chân tay kiểu “*ngo ngoe vài thế võ cứ muốn đánh nhau*” v.v... cho nên tuổi trẻ luôn rơi vào làm lạc, đó là chưa kể tuổi trẻ dễ bị dụ dỗ bởi thần tượng, bị lợi dụng lòng say mê lý tưởng, bị xúi bẩy bởi những con cáo già người lớn nào đó... Có thể lược tóm một ít kiểu làm lạc tuổi trẻ thường hay mắc phải sau đây:

1. Công kích người lớn. Công kích sau lưng hay được dịp là công kích thẳng mặt do không lường được hậu quả.

2. Chối bỏ kinh nghiệm của người lớn bằng cách không vâng lời, dửng dưng hay khinh miệt cười chê hoặc có tình làm ngược lại những lời khuyên dạy.

3. Ham thích chứng tỏ mình khôn, giỏi hơn người lớn.

4. Luôn ra vẻ trong sạch, công tâm, công minh, thẳng thật, luôn tỏ ra mình là con người “thấy sai không chịu được phải nói mới xong” và nhạy bén bất bình trước những bất công mà thực ra chưa hiểu ắt giáp gì đang ẩn kín bên trong, chưa hiểu hết nhiều nỗi khuất tất của từng vấn đề.

5. Nóng nảy bày tỏ ý kiến, chính kiến, vì coi mình đúng, đứng về phía chính nghĩa dẫu chưa hiểu chính nghĩa là gì và ở đâu...

6. Ham thích nhảy xổ ra bênh vực kẻ nghèo hơn, kẻ thấp hơn và kẻ yếu hơn mà không chịu xem xét những sai quấy của những kẻ mình gân cổ lên bênh vực, không chịu nghĩ đến ân với oán, tín trung với bạc ác.

7. Ham nói, nhạy phát biểu nhận định riêng tuy còn rất non nớt, phiến diện và thiên lệch của mình.

8. Tự kiêu sinh ngôn ngữ, cử chỉ và hành động ngạo mạn, ngông cuồng, vô lễ, thách thức, dễ kết bè dễ chống đối người lớn, bất chấp người lớn đang làm điều tốt cho mình.

9. Dễ đi đến chỗ vô ơn đến phản bội. Vì những tính khí nóng nảy, thiếu hiểu biết, không thận trọng trên, cho nên nhiều lúc tuổi trẻ chống trả kịch liệt, bôi nhọ, hành khổ người làm ơn cho mình.

10. Tuổi trẻ chưa biết phản tỉnh tức nhìn lại chính mình.

11. Dễ rơi vào cách xử thế “bất cập thái quá” (2).

12. Tỏ ra “lý trí” mà không biết câu “*thăng mực tàu đau lòng gỗ*” (3) do chưa biết trên đời, tình mạnh hơn lý. *Lần kia khi ca đoàn Thánh Thi được phép đến giáo xứ xa hát lễ; ca đoàn chỉ xin đứng trong một góc khuất ở cuối nhà thờ để hát. Sau khi “bài bình bố trận” nhạc cụ, âm thanh, ghé ngòi, giá nhạc... đâu vào đó xong, cha sở ngắm nghía vài giây liền đề nghị: “Các bạn lên cánh phải ngang cung thánh đi chẵn?”.* Trong tích tắc, BBT quyết định vâng lời ngay. Sau buổi tổng duyệt, một thành viên trẻ thắc mắc tại sao ca đoàn phải đi ngược chủ trương tốt đẹp của mình “đến lặng lẽ, đi im ắng”? BBT không trả lời ngay, nhưng nay xin thưa rằng: một là vì “vâng lời trọng hơn của lễ”; hai là vì “đáo giang tùy khúc, nhập gia tùy tục”; ba là vì cha sở cho ca đoàn cái tình, ca đoàn phải đáp lại bằng cái tình, không thể đáp lại bằng cái lý (tức lời chủ trương ra mà nói) cứng nhắc, kهنh kiêu của Khuất Nguyên “mọi người dơ, chỉ mình ta là sạch”.

13. Vì những sai lầm trên nên tuổi trẻ dễ bắt ung bùng nổ nghĩa là bất chợt nổi khùng lên vì những lý do không đâu vào đâu.

Người lớn nào có kinh nghiệm, khôn ngoan, thông thái... cũng đều trải qua “tuổi trẻ làm lạc” như vừa nêu, chỉ là nhiều hoặc ít mà thôi, cho nên khi bị người trẻ ngộ ngược, người lớn sẽ có một trong 3 cách ứng xử:

1. Nổi giận mắng mỏ.

2. Kiên nhẫn thuyết phục dần.

3. Khi cố gắng vẫn không thể thuyết phục được đành im lặng chờ đợi tuổi trẻ lớn dần.

Trong Ban Biên tập đã xảy ra nhiều trường hợp như thế, vì Ban Biên tập lúc nào cũng có người trẻ tuổi. Có người dẫu đã đến tuổi “tam thập nhi lập” (5) vẫn còn kéo dài “tuổi trẻ làm lạc”.

Trong lần Ban Biên tập phối hợp với Ban thánh nhạc giáo phận Tp.HCM mời Giáo sư Tiến sĩ Trần Văn Khê đến Trung tâm Mục vụ Giáo phận nói về dân ca cho các nhạc sĩ Công giáo, BBT đã hòa âm 4 bè bài “*Xin hiệp nhất chúng con*” của Imns. Thành Tâm cho cả hội trường cùng hát

vào lúc kết thúc buổi nói chuyện. Sau khi kết thúc sự kiện, một anh trong Ban Biên tập chỉ vào bài hát phê bình:

- Hòa âm dính lỗi 2 quãng 5 theo nhau.

Cô thư ký tòa soạn chỉ mới học hòa âm năm I của lm. nhạc sư Tiến Dũng nên không biết trả lời làm sao.

6 năm sau, khi cô thư ký bắt đầu học đến hòa âm năm thứ III & IV, vừa mở sách đọc vài dòng ở trang đầu cô thư ký thấy những trường hợp cho phép dùng 2 quãng 5 theo nhau, cô phát biểu:

- Thế mới hay: phải học hết hòa âm mới có thể phê phán được hòa âm... kéo làm chết luôn thầy ơi!

Vì “tuổi trẻ lầm lạc” ở vào khoảng từ lúc thành niên cho đến trung bình vào khoảng 26 tuổi, cho nên người cha mục sư mới bảo con trai như trên, và tuổi trẻ Mỹ truyền nhau câu nói: “Chúng ta chỉ có quyền sai lầm trong khoảng từ 18 đến 26 tuổi mà thôi”.

Người lớn nói với nhau chuyện này để ngậm ngùi tiếc xót cho thời tuổi trẻ của mình... vì rất có thể trong thời “tuổi trẻ lầm lạc” ấy mình đã đánh mất những cơ hội quý hiếm cỡ như cơ hội của Trương Lương được ông lão cao nhân tặng sách quý hiếm.

(1) Bài viết chưa đề cập đến tuổi trẻ lầm lỗi đến mức đi bụi, đi hoang, chọc trời khuấy nước, đua xe, hoặc cỡ “phá gia chi tử”, lâm vào tứ đổ tường (cờ bạc, rượu chè, tửu sắc, hút chích).

(2) Bất cập thái quá: chưa tới đâu hoặc đi quá... đều là không tốt.

(3) Thợ mộc dùng sợi dây chỉ to, nhúng mực tàu, đánh dấu đường cưa trên tấm gỗ, do đường mực tàu quá thẳng, cho nên nhiều khi xẻ tấm gỗ đúng theo đường mực tàu ấy thì phải bỏ nhiều phần gỗ dư. Ý nói trong phép xử thế, nếu thẳng thắn nhiều khi đụng chạm còn lớn hơn, thiệt hại có khi còn nhiều hơn là lấy cái tình để cư xử uyển chuyển.

(4) Tam thập nhi lập: Tuổi 30 là tuổi đã lập nên được 3 điều ổn định trong đời một con người: a/ lập thân ổn định, b/ lập ngôn ổn định, c/ lập đức ổn định.